

ГЛАС ВАЈЕВА

ИЗЛАЗИ СВАКЕ СУБОТЕ.

Власник: Петар Тодоровић
председник Удружења Привредника.

ТЕЛЕФОН БР. 21.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

— ВАНПАРТИСКИ —

Година I.

Уредник: Јован Бабић, професор.

Број 3.

ПРЕПЛАТА:

за 6 месеци 25 дина.; за годину 50 дина.;
за иностранство 100 дина.

Огласи по тарифи. Чек. рачун бр. 51.216.

Како привредно подићи Ваљево?

Пуштамо овај чланак као додатак чланку г. Никетића „Од чега зависи будућност Ваљева?“. О овој актуелној теми требало би више се позабавити и наћи и истакнити све начине којим би се унапредило Ваљево и Ваљевска Општина. „Глас Ваљева“ радо уступа своје стране свима чланцима који би стајали у вези са овом темом.

У прошлом броју, на овом месту, г. проф. Никетић у чланку „Од чега зависи будућност Ваљева?“, изнео је своје мишљење из кога излази да будућност Ваљева зависи од тога да ли ће се успети да се шљиве спасу од пропадања или не, и како није рекао ништа о томе шта треба да подигне Ваљево, ако шљиве пропадну, што ће по свој прилици наступити с обзиром на озбиљног непријатеља инсекта као што је штитасти вршак с једне, а с друге због инертиности, непокретљивости и назадњаштва сељака да се енергично боре противу те напаснице која шљиву сатире.

Као год што је нестало винограда који су постојали око Ваљева пре 30 година, тако ће нестати и шљива и питамо се: шта треба чинити па да Ваљево и без њих може живети и напредовати?

Познато је да у нашим крајевима у којима успевају шљиве да у неким крајевима успевају добро и јабуке, а јабуке су један од највише тражених у Европи артикала, и јабука је за производњу још рентабилније него шљива, јер може и више да роди и мање посла око ње има.

Треба, дакле, пропагирати подизање јабучара место шљивара. Код нас су познате сорте „Колачара“ и „Стрекња“. Те две сорте јабука, које су прошле године достизале цену од 220 дин. од 100 кгр., кад и камо су рентабилније од шљива. Уз те сорте безусловно одмах треба калемити јабуке „будимке“ и покушати са словеначким сортама: „Злашка рената“ и „Парменка“, а исто тако била би права срећа, кад би смо могли код нас гајити и чувене јабуке „шептовке“.

Све су ово сорте за које зна цео свет и необично их цени као најређи деликатес.

Ето, то воће могло би бити сретна замена шљиви која умире!

Опстанак, напредак и у опште подизање Ваљева неће донети мольакање за који батаљон војске, које надлежство бирократије више, већ његово подизање зависи у првом реду од привредне активности ваљевских синова и грађана.

Ништа на тањиру неће доћи, нити као зрела крушка пасти на ваљевску трпезу, ако ми сами не уложимо труда и воље да Ваљево подигнемо. Ни пруга која се трасира, која има да нас веже са Јадраном, неће донети онаквом Ваљеву какво је никакве користи. Међутим, та железничка мрежа треба да донесе колосалне користи оном и онаквом Ваљеву, какво ми желимо да буде Ваљево, а то је не ово Ваљево ограниченог дућанџилука, већ Ваљево модерне трговине, индустрије, воћарства и рударства. А Ваљево за то има пуно услова. Има га најмање као Лесковац, Ниш, Пирот, Ужице и друге вароши, које под мање повољним условима раде, подижу продукцију, развијају индустрију и омогућавају просперитет свој и своје околине.

Ми из Ваљева често једне сезоне извеземо по 1500 вагона сувих шљива, али од тога једва 100 вагона ваљевски извозници, а њих је само два (Н. А. Јовановић и Пера Тодоровић) продаду и извезу директно у иностранство а остали 1400 вагона продаду се преко београдских посредника који на рачун ове пијаце живе.

Карактеристична је у овом погледу млитавост наших трговаца. Упоређујући енергију и усталаштво неписмених и полуписмених трговаца ваљевских од пре 40 година, као што су били пок. Јовиша Ђурић, Ранко Гођевац, Никола А. Јовановић, Спасоје Вујић и други, то упоређење, на жалост, испада на штету данашњих ваљевских трговаца. Ти стари, неписмени трговци извозили су директно и њина имена знала је не само Пешта, већ и Хамбург, а данашњи ће трговци бити сретни, ако им дође какав најопскурнији комисионарчић, који ће их удостојити уз шприцер каквим баналним преклапањем о трговини.

И у другим гранама привреде Ваљево није дало оно што је могло и што је требало, а што мора дати, ако неће да постане мртва турска касаба. Млитавост и осуство иницијативе падају одмах у очи свакоме, који Ваљево познаје.

Један од ретко предузимљивих људи, данас већ уважена старија г. Мата Ненадовић, почeo је са првом индустријом у Ваљеву

— подизањем централе за електрично осветљење Ваљева пре 30 година И ако је то предузеће очито било потребно, он га је са муком једва подигао и на крају морао га дати странцима, јер за остали његови суграђани, не само да га нису помогли, већ су уз полиће шљивовице, правили глупаве вицеве на његов рачун, велићи: „овај господин хоће да нам вода место гаса гори“.

Данас је то предузеће толико рентабилно да многима „пљују воду на уста“, рачунајући рентабилитет тога ваљевског осветљења!

Ваљевци су створили пивару коју су урођеним егоизмом упропастили и њене акције дотерили на 5 динара и требало је да дође један човек од посла, као што је Бајлони, па да од мртве ваљевске пиваре створи једно грандиозно предузеће од које Ваљево има веће користи него од пуно мртвих дућана и магаза.

Један стари Петковић, са синовима у чијим жилама тече крв радљивих и енергичних Нишлија, подигао је временом једну модерну индустрију млинарску која чини част Ваљеву. Основе тим предузећима поставили су људи из старе генерације, а данашње генерације не могу се похвалити ни са чим озбиљним. Један изузетак на пољу индустрије чини један млад човек г. Мајиша В. Тадић који је од обичне воденице свога оца створио уз велике материјалне жртве и личне напоре једно модерно млинарско предузеће.

Као што рекосмо, услова за подизање индустрије Ваљево има, само желети је да се што пре и менталитет ваљевских привредника измени, јер се не сме филистарски философирати и злурадо се смејати онима што почињу неко опште корисно предузеће, јер треба знати да је једно индустриско предузеће корисније за варош, него милиони и милиони нагомилани или дати у зеленашење.

Ми у Ваљеву имамо услова за подизање сад одмах индустрије мармаладе од воћа, јер од Крагујевца, па цела Западна Србија која је воћарска, нема ни једне фабрике која би воће прерадила, а ми имамо грдно велике количине воћа преко целог лета које пропада без икакве користи.

Једна фабрика мармаладе и конзерви од воћа и поврћа у Новом Саду у сезони је плаћала 1·50—2·70 шкарт јабуке за прераду а наш сељак нема коме овде да прода такве јабуке за два гроша и чуде се дућанције и занатлије што су слаби пазари! Ко ће пазарити, кад произвођач из околине не може да прода све што произведе и кад радници и варошка сиротиња нема где зарадити ни банку дневно. Ми имамо око Ваљева 4 реке. Имамо поље поред Колубаре до границе наше области око 40 км. Зар не би смо могли да се дуж Колубаре подигну баштованлуци који би дали хиљаду вагона поврћа, које би се делом прерадило у фабрици а делом кад пруга нормалног колосека буде готова извозило у свежем стању?

Ми имамо од Медведника до Маљена и Сувобора шумске комплексе у дужини од 50 км. Милиони кубних метара првокласне грађе пропада, труне. Милијарда вредности ту пропада, а народ у тој околини скапава од глади. Странци нуде за стругану буровину овде по 6—700 дин. за кубик а ми метнули руке под појас и хучемо, вајкамо се и питамо: „докле ће ова криза трајати?!“

Жичане железнице, добри путеви и модерне стругаре и фабрике за прераду дрвета створиле би Ваљево једним богатим местом и наши млађи некад би својима говорили, показујући (нека ми је дозвољена ова парафраза) на Ваљево: „Децо, погледајте, ово Ваљево какво је, оно је некада била паланка са двеста дућана и сто механа које су једва пазаривале за трошак а сељак није ништа радио, већ чекао да му роди неко воће што се шљиве звале и паре од тих шљива потрошio би на славе и даће за 3 месеца а после је живео као марва и гладовао опет до других шљива“.

Рударство у околини Ваљева било је развијено још за време Римљана. И сада већ и нестручњаци знају да је масив Медведник — Повлен — Букови — Маљен — Сувобор пун разноврсних руда. У Ребељу је пре 30 година вађена блкарна руда. Немање саобраћаја, и наше урођено да узмемо све што можемо данас а после нас ма и потоп дошао, упропастило је тада странце који су у наш јавашлук дошли.

Данас имамо развијен саобраћај и више људи са ширим погледима, те је очекивати више интересовања за развијање рударства. Један интелигентан предузетник наш г. Јоца Приkelmajer отворио је рудник цинка у Завлаци и оно што је нађено преко сваког очекивања: 70% у тој руди има цинка. Он има намеру

на подигне инсталације за топљење те руде у цинкајс (белу боју) и то би била прва и једина фабрика цинкајса на Балкану и једном делу Европе, јер ове фабрике има само Чехословачка, док је цео Балкан, Мађарска и Аустрија немају. Релативно мали капитал (3—4 милиона) треба за то предузеће и ту малу суму, како чујемо, неће наћи у Ваљеву већ ван Ваљева, а то је заиста жалосно!!

Да рецимамо: Подизање и напредак Ваљева не условљавају шљиве. Напротив, оне га успављају и умртвијају, јер и ми попут сељака, почињемо, не радећи сами ништа, очекивати седећи: „да Бог шљива даде“. А то је несрћа за Ваљево.

Пропагирајмо и сами, а и сви Ваљевци радимо на томе да се подиже индустрија, да се почне са отварањем рудника, да се народ упућује подизању воћарства, рационалној земљорадњи и подизању дегенерисаног нашег сточарства, а код трговца развијати амбиције да буду трговци у широком значењу, а не само дућанције који мало даље од Београда виде, или магазације којима је крајња граница за извоз — ваљевска жељез. станица!

Очекујемо да ће бити постављана питања: где су капитали за рударство и индустрију?

На та питања може се одговорити, да ми знамо да Ваљево нема озбиљних капитала, али Ваљево и овако какво је може дати **толико капитала који би могли бити довољна подлога у предузећима у која би странци ради уложили даље своје капаше.**

Треба имати зато смисла, иницијативе, воље и љубави пре ма овом месту у коме живимо и онда се може много што створити и подићи.

Шта су имали, и је ли неко готово донео сиромашним Лесковчанима који су у једном сиромашном крају, за 50 година од ослобођења од Турака, подигли колосалну индустрију која је понос наше целе Државе?

Нико њима готово на тањиру није донео. Они су само својим трудом, енергијом и истрајношћу створили тај наш „Српски Манчестер.“

Њихови синови нису сматрани да је њихов крајњи циљ постигнут, ако са неколико акција уђу у управу какве банке са тричавим капиталом и да тамо беспосличе већ су подизали предузећа која су створила и стварају благостање своме месту и својој околини.

Хоћемо ли напредак Ваљева, онда се угледајмо на узор вредноће, усталаштва и енергије, на наш поносни Лесковац!

М. К.

Стеван Николић
проф. хемије у Сред. Пољ. Школи у Ваљеву.

О алкохолу, његовом дејству и употреби.

II

Алкохол, реч је још увек о непренојеном алкохолу, ремети хранљивој дејству других материја, те су пијанице без апетита и мршави. Наравно, сви мршави нису пијанице.

Ћелије, из којих је састављен организам морају се хранити, па ако немају хране на расположењу, обраћају се на своје сопствено тело, једу сајме себе и тако оболјевају и изумиру, а најзад и цео организам подлегне. Исте и сличне примере налазе

зимо и код неких бактерија.

Међутим, ако се алкохол употребљава у облику неких других пића ствар стoji још горе. У природној ракији се налазе тзв. виши алкохоли који су штетни и цијановодонична киселина, један од најјачих отрова. Најопасније су природне ракије од воћног и винског тропа, јер могу још садржати у малим количинама и једну другу врсту алкохола — амил алкохол, који је отрован и уништава живце вида, а као последица овога јавља се слепило. Ако се испије нагло по литра до $\frac{3}{4}$, ракије може одмах наступити смрт. Многи па и учени људи, говоре да је вински шипритус далеко штетнија од ракије. Горњи пример је доказ да

није тако. Вештачке ракије су штете због алкохола који се не прерађује у телу, а природне још и због других састајака.

Многи чувени физиолози тврде, да су и мање количине алкохола, које се унесу у организам отровне наводећи разлог, што алкохол троши кисеоник, који је намењен ћелијама нашег тела. Ово се не може примити за тачно, јер баш због тога што алкохол троши веће количине кисеоника, изазива придолазак нових количина истога, а то потпомаже рад органа за дисање. Мора се признати, да је врло тешко научно доказати, да је за одрасла човека свака количина алкохола апсолутно штетна.

Шта више препоручују се она пића, у којима је алкохол споредан, или ипак износи $\frac{1}{2}$ — 2% (кефир, слатко вино, боза и др.). Мора се увек имати на уму и то, што се различити организми према алкохолу неједнако понашају. Значи, да његово физиолошко дејство стоји узроочно вези са индивидуом. Овде наука има још да каже своју реч.

Социјални, економски и други моменти у питању алкохола су се јаче истакли од научних, јер захватају шире масе. Убиства, крађе, прелубе и др. су искључиво последица алкохолизма. Прве материје из којих се индустријски добија алкохол (скроб, шећер и др.) губе око 50% прелазећи у алкохол. Док се код нас кукуруз, кромпир и др. прерађују у алкохол са половином губитака, дотле се говори о пасивним крајевима. И као храна алкохол би био врло скуп. Социјалне и економске прилике императивно устају против алкохола и то с правом.

Код уједа отровне змије, алкохол згрушава у отровима отровне баланчевине, те не могу циркулисати са крвљу и вршити своје отровно дејство и тровање се избегне или ограничи. При уједу змије, добро се напите!

У науци алкохол служи као растворач и за чување препарата. Потједини лекови за пиће или трљање дејствују тек пошто се растворе у алкохолу. Растварање разних смола и спрavljanje лекова омогућава се благодарећи алкохолу. Многе се боје примењују на бази алкохола. Изгледало је једном да ће питање грејања и осветлења бити решено алкохолним путем. Сирће није ништа друго, него оксидисани алкохол. О сваком овом моменту може се опширно и засебно говорити, али је из ових простих навода јасно, да потрошњу алкохола треба управити овим путем, а као напитак га укинути или редуцирати, док је нажалост сада обратнут случај.

Можда нема два имена, која су

vezane за два тела тако различита по својим физичким и хемиским особинама, а да су више зла нанела човечанству него што је злато и алкохол. Ка алкохолу одвела је човека жеља за златом, а данас се расипа то злато у жудњи за алкохолом. Злато није човеку срце оплеменило већ је у њему зацарило највеће страсти. Златоносне као и алкохоличарске земље су познате због плачни и убиства. Злато је рушило престоле, дизало народе на буне. Зацело да злато није створило Америци багаство и благостање, већ ропство а петролеум је раскинуо те ропске ланце. Та иста Америка је морала жртвовати око три милиона људи, да би поправила оно, што је злато покварило.

Но ипак, када злато није у рукама незналица, подиже трговину, а у науци заузима оно место, које му и припада према његовом сјају и племенитим особинама. Слично злату, његов друг, алкохол дејствује својим лицем и наличјем. То је мач, чија ће оштрица деловати онако као јој се нареди. Злато је побеђено а против алкохола се бори. Човечанство је савладало и веће сile него што је алкохол, па ће и његово штетно дејство отклонити и свести на праву меру и упутити га оним путем како ће корисније послужити а тај је пут остварљив.

Пажња сопственицима рудника лигнита.

Уредништво је добило писмо ове садржине:

„Господине Уредниче,

Познато је са колико се мало молосрђа утамајују шуме у нашој држави и како због тога пате поједине вароши и крајеви у нашој Ваљевској Нахији.

Имајући једну ретку понуду из иностранства да се од угља лигнита прави брикет, мислим да би сви рудници лигнита који се налазе у нашој нахији могли успешно прорадити или продужити свој рад, ако се њихове врсте угља лигнита буду покајазале, према анализама, способне да се из њих прави брикет.

Због тога се обраћам свима сопственицима рудника лигнита да ми, од 25—30 јула ове године пошаљу по 10 кгр. њиховог угља лигнита средње каквоће, да ми у спроводном писму објасне: где се угља налази, колико је

ФЕЛЬТОН

Проблем васпитања деце.

Чед. Милошевић, учитељ

ВАСПИТАЊЕ ДЕЦЕ ПРЕ ПОЛЯСКИ У ШКОЛУ.

I

Нема тога питања толиког важног и судбиносног као што је то случај са васпитањем и образовањем људи. Ово је питање старо колико свет, дубоко колико вечност а вакин колико живот људски. Одузимте човеку све атрибуте, који су плод васпитања, и шта ће вам испод тога остати, — једна неукроћена звер. Васпитање је та моћна полуѓа која покреће човечанство из пакла у рај, из мрака у светлост. На томе проблему увек се је заустављао умни поглед људског генија. Сви велики мислиоци и друштвени реформатори знали су за велику важност васпитања по људски напредак. Па ипак историја цивилизације има колико сјајних, толико и тамних страна својих.

Данас, када многи људи код нас, и код осталих образованих народа, признају знатан корак данашњој настави у опште; у овоме, дакле, времену, када се брига око васпитања и образовања свела на умеренији

ток, по чему се може доста позитивно тумачити, да је човечанство и тој својој потреби доскочило, — код нас се осећа још једна повећа прозна у самоме васпитању. Оно се понекад тек једва примећује, а други га и немају, те се и не осећа. Како стојимо са васпитне стране у наше деце, то се чисто морамо зачудити толиком застоју према осталим срећнијим народима у овоме погледу. Стога и ја на овом месту забавићу се о узроку тога застоја у васпитању деце пре поласка у школу.

Данас се радо код нас говори, шта се све предузима за развитак општег народног образовања, мисионарског и моралног напретка. Од поносних грађевина по градовима, па све до трошних сеоских колибица, пројиру, веле, светлост и топлота, која васпитањем и образовањем воде народ бољој будућности. Како је то дивна слика! Али како ли ово изгледа посматрачу, који живи у народу?

Кад кажемо, да је у опште све учињено за развитак народног ва-

спитања и образовања, то се има тако разумeti, да сваки, па и најпростији грађанин добије прилику за васпитање своје и своје деце. Овога пута нећемо истраживати, да ли су код нас дате и испуњене погодбе за васпитање и образовање одраслих, већ смо ради само да посматрамо како наш свет васпитава, вежба и отвара душевне очи деци својој у времену, кад још не подлеже обавезно школској настави.

Прво да бацимо поглед на сеоску децу.

Дете долази на свет. Мајка, која има да га доји и негује, јесте са мујем равномерна радна јединица, те се њено одсуство у домаћим пословима мучно може одобрити без штете по домаћи интерес. С тога гледа, да се што мање веже за дете и чим наступи могућност, да оно може да прима и другу храну, она га повећава и другим лицима. Али коме?

Ко је год у породици способан за рад, тај иде и привређује. Па често и саме старице, које се махом баве око деце, иду на рад, те са осталима помажу и оне у срећивању недодложних послова у колико су то кадре. И тако у времену рада, на дому нико не остаје, ко би се старао за малу децу, осим опет, нешто старије, пријатеље. Природно је да старање

њихово не може бити ни у колико ни разумно ни целиснодно. Мала дадиља обраћа поглавито пажњу на то, да се дете наједе и да не плаче. Посматрање како деца од 10—12 година негују новорођенчад бива често врло дирљиво. Када дете отпочне ходити и научи се грчати, оставља се самом себи. Код којих се породица задржала само мало више осећаја и разума, ту деца и на даље остају под непосредним надзором своје старије браће и сестара.

Дете расте, душевна му се снага буди. Морална и умна клица почиње да се развија у души, те их ваља гајити и развијати. Настало је доба, када тој душевној делатности ваља давати правац. Ако се брине о томе? Нико, или недорасла деца. Дете се скита по селу, пробујена чула његова пријатељија једнолике утиске по околини. Ови се нагомилавају без реда и склада, без везе и вредности утичући једнострano на душевни му развитак. У кратко може се рећи, да дете живи и развија се начином животињским, и јако опомиње на првобитно стање људства, оскудевајући много у начину интелектуалног васпитања.

О каквом моралу или неморалу, доброј или лошој навици, преступу или добром делу, сазнаје тек онда, кад га постигне казна. И у место да се упућује на добро, чешће му се

откривен, да ли је у раду или у истраживању, колико је далеко, и од ког пута са осталим подацима.

Моја је адреса Доситејева ул. бр. 12 — Београд.

За израду анализе у иностранству сопственици рудника угља лигнита положиће половину износа при шиљању угља у иностранство а половину износа, кад им анализа буде предата, што ће се накнадно утврдити. Колика ће бити добит за поједине лигните, када се буду могли брикетирати, није потребно ни говорити.

6. јула 1928. год. Мих. М. Јакшић
Београд. капетан у пензији.

Пуштамо ово писмо и препоручујемо га онима који имају рудокопе лигнита или комплексне шуме да се за потребна обавештења обрате г. Јакшићу који им стоји на расположењу.

Стара и нова пољопривреда.

Пољопривреда је била као професионално занимање још код примитивних људи. Тада су били људи примитивни, услови за живот примитивни и земља се примитивно обрађивала. Земља је била млада и јака, вегетација врло бујна, разноврсних дивљих животиња на сваком кораку, човек је био релативно редак, те борба за постанак није била скопчана са великим тешкоћама. У то доба и много доцније читави су континенти живели од аграрних производа, т. ј. занимање је било земљорадња—пољопривреда.

Пољопривреда је у то доба била заснована на мистеријама, предрасудама, у вези са чаролијама, пророчицама, феноменалним појавама, што је било у складу са тадањим ниским интелектуалним особинама човека. Такво је стање трајало не десетине, стотине и хиљаде година већ кроз читаве геолошке периоде. И тек доцније, под утицајем брзог множења човека, иде се у пољопривредном погледу само један корак напред. Тада корак напред је доба емирије т. ј. обрађивање земље на основи

стеченог искуства, што је трајало све до почетка прошлога века, од када се улази у нову периоду: *стављање пољопривреде на научну основу*. И где је она на научној основи, ту је успех а где је на основи простих емперија, ту је неуспех.

Земља није мртва, није прста као што то на први поглед изгледа. Она има своје хемиске и физичке особине које се морају научно испитивати од чега зависи интензивност обраде земље. Продуктивна моћ земље мора се одржати. Радијум, који даје чудноту енергију путем још чудноватијих зракова, који због тога има неограничену вредност губи своју снагу, своју продуктивну моћ и кроз 2000 година постаје *аморфно шело* чија се вредност своди на вредност једног парчета земље исте тежине.

Земља сталним обрађивањем губи своју продуктивну моћ и она ће бити изгубљена ако за човека, животињу и биљку буде представљала једну *аморфну масу*. Последњим статистикама утврђена је врло велика популација у свету. Земља се не повећава, већ на против, издржавајући ту популацију, губи у квалитативном погледу. Пољопривредна наука је узела на себе да одржи продуктивну моћ и неисцрпну снагу земљи, Данас је техника створила чудо у своме напретку. Пољопривреда ју мора применити.

Ново доба захтева познавање биологије за рационално гајење биљака. Експлоатација домаћих животиња могућа је на основи познавања физиологије њихове Пољопривредна наука је на себе узела ту дужност.

Да пољопривреда код нас стane на научну основу, мора се у народу створити пољопривредни менталитет. То се постиже кроз пољопривредне школе. Код нас, може се рећи, тек сада пољопривреда излази из сфере простих емпира и улази у сферу науке, што је на новим генерацијама да је прихвате, разраде и усаврше.

даје на знање, да продужи у започетом правцу.

У времену, када рука брижљивих родитеља има да положе основ будућем умном и моралном животу својих љубимаца, ми видимо већину деце остављене самој себи, или, што је још најгоре, находимо је у друштву омладине, која већ дораста.

Посмотримо само за часак друштво деце, која се тако гаје. Негде на пространом месту, или у каквом згодном заклону искупе се наша деца са својим заштитницима. У некога је у рукама парче хлеба, у неког камен, дрво и др. Поседају или у групи стоје. Сад почињу предавања. Настаје опширно причање свега нога, што су на дому чули и видели. Ту су обично бенетања и оговарања најразноврсније садржине и боје. Саопштавају једно другом што су видели, чули и утврдили на дому и у суседству, при чему је важна тачка програма свакојаке неупутности напрече нарочито против морала, које све више плаве наше становништво. Мало после па се и граја заметне у зајевици, па се у таквој прилици ослују псовке и туча. По кадшто говоре се за заједнички поход на туђе воће, усеве или други какав несташлук.

Па и са децом по варошима не стојимо боље, у томе погледу, и ако

би требало да буде боље. Не могу да кривим родитеље оне деце, који су запослени по фабрикама и другим радовима, који, хтели не хтели, морају децу да оставе самој себи, чији су васпитачи децу остављали једино у заклопљене собе или велики пакетски сандук и др. док им се родитељи не врате са рада и томе слично. Да бацимо само поглед, на оне родитеље, који живе у много бољим околностима а не обраћају нијајмање пажње на своју децу и њихово васпитање. Ова се деца остављају улицама и уличном васпитању.

Несавесне мајке истерају дете напоље, да им не смета и по кући не брложи. Преко дана га види само онда, кад дође да тражи само хлеба. Где оно буде, шта ради, са киме се дружи, о томе се не води рачуна. Њихови једини васпитачи јесу она улична мангупарија. А како их они васпитавају, то родитељ осети онда, кад је све доцкан за поправку и одстрањивање рђавих навика, којима су се они исувише обогатили.

Све ове околности сматрам за озбиљни узрок, због кога наша деца још из малена постају душевно окорела.

Рекламе и огласи имају највећи успех у „Гласу Ваљева“.

Куда ћемо нашу децу-ћаке?

Војно-Занатлиска школа у Крагујевцу.

На основу уредбе Војно-Занатлиској школи, а по решењу Господина Министра Војске и Морнарице, расписан је конкурс за сто нових питомаца за први разред Војно-Занатске школе у Крагујевцу. Пријаве ће се примати до 15. августа, а могу конкурсати они ученици који су основну школу свршили најмање са врло добрым успехом или који разред гимназије најмање са довољним успехом а нису млађи од 12 ни старији од 15 година. Уз пријаву треба поднети: уверење о поданству, лекарско уверење, крштеницу, сведочанство, уверење о владању, ако не долази непосредно из школе, родитељско или старатељско одобрење, обавезу да ће се покоравати прописима о уредби Војно-Занатлиске школе и својеручно написану молбу.

По новој уредби издржавање ових ученика пада на терет државе и интернатско је. Интернат је обавезан за све нове ученике. — Ова школа има два течaja: калфенски који траје четири године и обавезан је за све ученике, и мајсторски који траје две године и обавезан је само за изабране ученике. Они који не иду у мајсторски течај, распоређују се као калфе по радионицима Арт. Техн. Завода, или по армијским, дивизијским и другим трупним радионицима. — Уз школу се изучавају разни занати. Примљени кандидати обавезни су да приме занат који им се додељи. — При избору првенствено право имају: ратна сирочад, затим деца сиромашних инвалида, деца сиромашних војних мајстора и ратника, па тек онда остали.

Бање у нашој Области.

Обреновачко минерално купатило. Основано 1900. год., ове године је изнова реновирано, са артерским бунаром, који даје 108.000 литара на сат алколно-сумпоровите воде за купање, пиће, инхалирање и иригирање. Располаже са 25 портуланских када. Лечи са одличним успехом: ревматизам, невралгију, ишијас, гихт, скрофулозу, малокрвност, сифилис, кожне болести свих врста, женске болести, катаре.

Веза железницом, лађом и аутом свакодневно осигурана. Хотели: „Гранд“ и „Антоновић“ стоје на расположењу са собама за становљење по умереној ценi. Сезона траје до 30. септембра о. г. За сва упуства и извештаја стоји на расположењу бањска управа у Обреновцу.

Дивчи-Бара. На огранцима Маљена, приватном иницијативом, подиже се ова ваздушна бања, која има да попуни једну прешну потребу ове Области и да буде за Ваљевце оно што је Златибор за Ужичане — пријатио одмаралиште за тело и душу.

За сада Дивчи-Бара располаже са 25 кућа од дрвета, подигнутих у стилу швајцарских планинских домова. Хотел са ре-

сторацијом подиже се убрзо и већ је под кровом, те ће посетиоци имати све могуће удобности, што ће допринети да ће посета бити све већа. Желити је да бар држава поправи старе и подигне нове путеве и на тај начин омогући лак и брз саобраћај, што ће привући пажњу и донети глас ваздушне бање широм наше државе.

ВЕСТИ.

Трговачка Школа Ваљевске Трговачке Омладине.

Завршила је рад. На Видов-дан ћацима је саопштен резултат, раздане књиге и похвалнице одличним и врло добрым ученицима а свршеним ученицима четвртог разреда ове школе дате су дипломе.

Ваљевска Штедионица, као и сваке године, дала је Дин. 500 као награду најбољем ученику који свршиша ову школу. Ову награду добио је Ранисав Терзић, сврш. уч. IV р. ове школе.

Управа школе и овом приликом захваљује на пажњи и награди Ваљевској Штедионици, са жељом да се на овај њен гест угледају и други заводи из Ваљева и Области.

Конференција Ваљев. Привредника.

Одржана је у недељу, 15. о. м. поводом нове уредбе о отварању и затварању радњија која је ових дана ступила у живот. На овој конференцији привредници ће ставити своје примедбе на ову нову уредбу и тражиће њену измену у духу прилика ове вароши и области.

Друштво за Потпомагање Убских Занатлија.

Основано 1888. г. као најстарије друштво на Убу, прославило је на Петров-дан, 12. овог месеца о. г. 40 годишњицу свога оснивања и рада. Ова речита свечаност обављена је скромно, са поменом помрлим члановима, и концертним делом, у присуству грађанства и преставника власти и свих културних организација.

Честитамо вредним занатлијама ову свечаност, желимо им да и даље марљиво делају на корист свога стајежа и отаџбине.

Општинска стража.

На основи једне старе уредбе из 1861. год. г. Мин. Унутрашњих Дела издао је тек сад правилник о општинској стражи. У смислу тог правилника и управе општине ваљевске поставила је извесан број стражара — 12 свега и снабдела их прописном униформом. Ма да је број постављених стражара недовољан, ипак је ово један корак у напред, јер ови стражари неће, као досадањи „пандури“ бити употребљавани за све општинске радове, већ ће имати искључиво да се стварају о одржавању јавног реда и мира и чувању и заштити личне и имовне безбедности. — За командира страже изабран је и постављен г. Михаило Јевтић, бив. полиц. писар. Напредак споро иде, али долази.

Трговачне цене продуката на ваљевској пијаци дана 13-VII.

Жито: кукуруз бели 330—340, жути 320—330; пшеница нова 240—260; јечам нови 170—180; зоб стари 200—210; пасуљ бели ситан 450—500; крупни 600—700 за 100 кгр.

Стока: говеда према квалитету 5-7 по кг.; овце са јагњадима 200—300; јагњад и јарад 70—150 по ком., свиње дебеле 13—14 по кг.

Конје: Говеде сирове од 18 кг. теже 14—16, лакше 12—14 по кгр.; очије ошишане 20—30, јагњеће 20—30 и јареће 30—45 по комаду.

Ракија: шљивовица мека 0:50—0:55, љута 0:55—0:60 по граду.

Дрва и грађа: дрво за гориво буково цепанице 85—90; сирово 75—85; греде, даске и талпе букове 250—400, борове 300—450 по кубном метру.; шлипери растови 32—36, висе дрвене (букове) 4:50—5:50 по комаду.

Сено: ново 30—40 за 100 кгр.

Креч: 30—35 за 100 кгр.

Понрће: кромпир нови 2—3, грашак зрно 3—4, борачија 2—3, лук црни нови 3—4 по килограму.

Воће смрже: трешње 1—2, вишње 1—2,

јагоде шумске 4—5, малине 8—10, кружке 1—3 по килограму.

Живина и остало: кокошке маторе 10—11, кгр. певци матори 8—10, пилићи млади 16—18 по кгр.; јаја 0,60—0,80 по комаду; кајмак 25—30, сир полумастан 7—8 и сир мајстар овчији 12—14 по килограму.

Локомобила (парни каван) 5 к.с. потпуно исправан, за рад способан одмах продаје се, а може се постићи и споразум са онима, који имају дреш за заједнички рад на вршаву. За обавештења јавити се **Миљку Корачу** 15, 2— трг. у Ваљеву.

Учите стране језике помоћу грамофона

Грамофон је стрпљив, неуморан учитељ који Вам сваку реч понавља коликогод то од њега затражите.— Конверзациони курс француског језика, готово нови 28 разговора у 14 плоча од по 30 см. пречника — продаје се код

Владете Петровића — трг. Ваљево Бирчанинова бр. 1. — до дрвеног моста.

20, 1—

За 6 час. са одмором **Београд-Ковиљача!**

Пажња Путничком свету! Пажња „ГРАНД ХОТЕЛ“ — ВАЉЕВО Хотелијер МАРКО Ј. БАБИЋ — Телефон 36.

Препоручује свој првокласни хотел у центру вароши, који располаже са 20 чисто на- мештених соба; **домаћу и страну кујну;** првокласно пиће из подрума Панте Луковића и Синова—Жупа; свој сопствени биоскоп. **Салу дајем бесплатно** за свадбе, бандете и забаве; главно заступништво чувене Сарајевске Пиваре, који такође има своје заступнике у целој овој области и то у варошицама Мионици, Лазаревцу и Убу, где се може добити увек пиво у бурадима свих величине и у сандуцима; има у довољној количини леда у таблама из сопствене фабрике леда.

„Гранд Хотел“ пустио је у саобраћај своја три луксузна аутомобила марке: „Кадилак“, „Бујк“ и „Шенар и Валкер“, који саобраћају свако-дневно Београд—Ваљево—Бања Ковиљача и обратно овим редом: полази из Београда сваки дан у 5 $\frac{1}{2}$ изјутра и по подне у 5 час. од „Хотел Балкана“ где се и карте узимају код портира; полазак из Бање Ковиљаче сваког дана у 2 $\frac{1}{2}$ часа по подне, а из Ваљева за Београд у 5 $\frac{1}{2}$ изјутра и по подне у 5 час., из Ваљева за Ковиљачу у 10 час. пре подне који има везу са јутарњим аутом из Београда.

12, 2—

Све неисправности доставити Управи Хотела; даје сва обавештења.

СТАКЛАРСКО-ПОРЦУЛАНСКА ТРГОВИНА
КОСТА ТАДИЋ
БЕОГРАД, Вука Каракића бр. 16.

Препоручује своје стовариште Г. Г. Трговцима из унутрашњости са најповољнијим ценама.

17, 2-3

ОКОВ за грађевине, ДАСКЕ, ЦЕМЕНТ, ФАРБУ и Фирнаја
7, 2— као и сву осталу
ГВОЖЂАРСКО-БЛКАЛСКУ РОБУ
добићете по најнижој цени у радњи
Раденка Ј. Веселиновића — Ваљево.

Читај!

Читај!

Мануфактурно-Платнарска и Галантериска Трgovina
Радована М. Михаиловића, Ваљево

Основана 1908.

Кнез Михаилова ул. бр. 40.

Препоручује својим поштованим муштеријама велики избор све робе припадајуће поменутој бранжи са најбољим десенима и квалитетима и постојаним бојама, купљена из првих и најбољих фабрика домаћих и страних. — Цене су свој роби без конкуренције. —

Поред овога увек има на продају Срећака Државне Класне Лутрије у свима поделама. Својим муштеријама даје обавештења о извученим лозовима државним, дуванским, црвеног крста и обвезница ратне штете. — Срећке купљене из ове трговине носе свој редни број.

Сретан случај на захтев играча чува се у тајности.

— ЗА ТАЧНУ И БРВУ УСЛУГУ ЈАМЧИ. — 16, 2—

Ваљевска Окружна Банка — Ваљево
ОСНОВАНА 1920. ГОДИНЕ

Капитал 2,000.000 дин.

Фондацији 1,250.000 дин.

Улози на штедњу 5,000.000 дин.

Прима новац на штедњу и плаћа повољну камату а исплаћује са и без отказа.

Увела је оделење за дејчују штедњу са нарочитим касицама, које даје деци.

Томе је циљ да код наше омладине развија штедњу, ту тако потребну врлину за наш економски напредак.

Банка се бави свима банкарским пословима.

Има свој магацин и етаважу за прераду сувих шљива, код same жељезничке станице.

Има плацева на продају, које даје на отплату, те тиме помаже сиромашније људе, да дођу до својих кућа пружајући им и кредит.

14, 2—

„ШУМАДИЈА“ Прво Српско Друштво

за осигурање и реосигурање у Београду

Основано 1913. год.

Телефон 730, 48-64.

Вука Каракића 10.

Бави се свима врстама осигурања, а нарочито против пожара, опасне крађе, свих врста транспората на суву и воду, аутомобила, несрећних случајева и т. д.

Препоручујемо нарочито осигурање вршаћих гарнитура против пожара свима привредницима.

Заступник „Шумадије“ за Ваљево и околину Ваљевска Окружна Банка.

Тражите код ове Банке услове за осигурање живота путем тзв.: **осигуране штедње.** То је једно јевтино и врло рентабилно осигурање, које је заинтересовало најшире слојеве у нашој земљи.

5, 3—3

Пшенице,
Кукуруза,
Пасуља,
Брашна,
Суве шљиве,
Кромпира.

Купује и продаје за свој рачун као и за рачун својих комитената по најповољнијим дневним берзанским ценама све ововемаљске производе.

Прима у своје магацине робу у комисион и смештај под гаранцијом.
Осигурано против пожара.

2, 3—3

„ПРИВРЕДА“

Трговачко Акционарско Друштво у Београду

Херцеговачка улица број 7. (Сава)

УПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ 2,000.000— ДИНАРА.

Телеграм адреса: „ПРИВРЕДА“ Београд — ТЕЛЕФОН ВР. 29-80.

Жиро рачун код НАРОДНЕ БАНКЕ С.Х.С. Пошт. чек рачун. бр. 51048.

Зоби,
Мекиња,
Јечма,
Сена,
Сламе,
Дрва.